

Doen & Laten

- Themanummer
Natura 2000

Natuurwetgeving in de praktijk

Foto: Bart Siebelink

nr januari 2007

Kathalijne Buitenweg

Foto: Maarten van Poelgeest

"In de zomer kom ik ieder weekend in de natuur"

“In de zomer kom ik in elk geval ieder weekend in de natuur”, vertelt Kathalijne Buitenweg, Europarlementariër voor GroenLinks. “Dan fietsen we vanuit ons huis in Amsterdam via een mooie route naar vrienden in Weesp, of naar het Amsterdamse Bos. Mijn dochter van zes vindt de geitenboerderij daar heel leuk, en zelf vind ik het er ook goed toeven, als de vliegtuigen tenminste niet al te laag overvliegen. We komen vooral in de omgeving van Amsterdam, omdat we geen auto hebben. We fietsen nu even niet vanwege de kleine van vier maanden, maar als hij iets ouder is, gaan we er weer graag op uit, misschien zelfs op fietsvakantie.

Het mooiste natuurgebied in Nederland vind ik denk ik de uiterwaarden bij Deventer, waar vrienden van ons een huisje hebben. Ik heb de liefde voor de natuur er met de paplepel ingegoten gekregen, mijn ouders waren NIVON-leden, en zelf ben ik jaren actief geweest bij de Europese jongerentak van het NIVON, de internationale jonge natuurvrienden.

Ik weet nog goed dat ik de eerste keer wilde zwijntjes zag, dat heeft diepe indruk op me gemaakt, toen voelde ik echt het wilde van de natuur. Ik kom in de natuur om me te ontspannen, ruimte te krijgen in mijn geest, door alleen rustgevende dingen om me heen. En om met mijn dochter eikeltjes te zoeken en daar verhaaltjes bij te verzinnen natuurlijk. Tijdens de afgelopen campagne was er weinig tijd in de weekenden, maar als je dan weer eens echt buiten komt, merk je weer dat je het hebt gemist.

Natuur is heel belangrijk voor de biodiversiteit, daarom moeten we ook zorgen dat gebieden aan elkaar geknoopt worden. Overigens vind ik dat niet alle natuur toegankelijk hoeft te zijn. Een deel moet ook voor de natuur zelf zijn, en mensen kunnen daar dan aan de randen van genieten. En als we meer natuur voor mensen willen maken, valt er nog heel veel te winnen op het gebied van agrotourisme. Mijn dochter is alvast enthousiast!”

In deze uitgave van *Doen&Laten*

- 3 **Inspraak ontwerp-aanwijzigingsbesluiten**
- 3 **Steunpunt Natura 2000**
- 4 **Trots op de Natura 2000-gebieden**
- 6 **Het grootste bedrijventerrein van Nederland**

- 8 **Beheerplannen in de maak**
- 10 **Natura 2000 in Vlaanderen**
- 11 **Geld als water**
- 12 **Nieuw op de website**

Groote Wielen Foto: Dico de Klein, It Fryske Gea
Natura 2000-gebied Groote Wielen, 609 ha., bijzondere soorten: o.m.
Noordse woelmuis, meervleermuis, kemphaan, rietzanger.

Inspraak op ontwerp-aanwijzingsbesluiten van de eerste 111 Natura 2000-gebieden

In januari en februari vindt de inspraak plaats over de ontwerp-aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. De inspraak is een onderdeel van de procedure om de 162 gebieden onder de Natuurbeschermingswet te laten vallen. De aanwijzing vindt plaats in fases. Op 9 januari 2007 is de openbare procedure voor de eerste 111 gebieden gestart. De ontwerpbesluiten voor de rest van de gebieden volgen later.

De ontwerp-aanwijzingsbesluiten zijn in te zien op de vier regionale vestigingen van het ministerie van LNV, alle provinciehuizen en de kantoren van de betreffende waterschappen en gemeentehuizen. Ook zijn de documenten op de website van het ministerie van LNV te vinden of op te vragen bij het LNV-loket (0800 - 223 33 22).

Mensen die het niet eens zijn met de inhoud van een ontwerp-aanwijzingsbesluit hebben drie manieren om in

te spreken: schriftelijk per post, via internet of mondeling op een hoorzitting. Per provincie wordt een hoorzitting gehouden waar LNV-medewerkers vragen zullen beantwoorden en er de mogelijkheid is om mondeling in te spreken. De lijst met locaties waar de ontwerp-aanwijzingsbesluiten ter inzage liggen en de lijst met data en locaties van de inspraakbijeenkomsten zijn te vinden op www.minlnv.nl/natuurwetgeving. Overigens zullen sommige bijeenkomsten op het moment dat dit

magazine verschijnt, al gepasseerd zijn. Speciaal voor de inspraakprocedure wordt LNV ondersteund door een Inspraakpunt-Natura 2000. Het Inspraakpunt verzamelt alle reacties.

Na de inspraak zal het ministerie van LNV de inspraakreactie wegen en de aanwijzingsbesluiten zonodig aanpassen aan de inspraakreacties. Als daarna de aanwijzingsbesluiten zijn vastgesteld kunnen de beheerplannen worden opgesteld.

Trots op de Natura 2000-gebieden

Eemmeer Foto: Foto Natura

Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer zuidoever, 1.584 ha., bijzondere soorten: o.m. visdief, kleine zwaan, aalscholver.

Met de officiële aanwijzing van 162 gebieden als Natura 2000-gebied, heeft Nederland er weer een groot aantal natuurgebieden bij. Hoewel, de meeste gebieden waren toch al natuur? En hoe zit het dan met de Ecologische Hoofdstructuur? Valt die samen met de Natura 2000? En wat is dan eigenlijk die meerwaarde van Natura 2000?

Nederland is hard op weg om de bestaande natuur te verbinden en uit te breiden met nieuwe gebieden. Dat idee, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is al een aardig eind op streek. Waarom is het nodig om dan ook nog de Natura 2000-gebieden aan te wijzen? Met andere woorden wat is eigenlijk de meerwaarde van de aanwijzingen?

André van der Zande, directeur-generaal van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, vindt dat er eigenlijk een heel logisch systeem is opgebouwd. "Je moet het zien als een soort Unesco-wereldlijst. Nu geldt die nog alleen voor het cultureel erfgoed maar er zijn voorbereidingen voor een wereldlijst voor natuurgebieden. Daar staan de mooiste natuurgebie-

den van de wereld op. Ik neem aan dat een paar van onze gebieden op die lijst komen te staan, net zoals wij een aantal culturele erfgoed monumenten hebben zoals de Beemster."

gebieden die in Nederlands perspectief van belang zijn. En misschien zeggen straks gemeenten of provincies ook nog wel dat zij zelf eigen gebieden aanwijzen. Uiteraard vallen de

"De volgorde waarin de verschillende stappen tot stand zijn gekomen is misschien niet helemaal logisch maar het resultaat is dat wel."

"Als je dan verder gaat inzoomen, kun je de mooiste gebieden van Europa aanwijzen. Dat zijn dus de Natura 2000-gebieden geworden. En weer verder ingezoomd kom je uit op de EHS, de

verschillende categorieën voor een deel met elkaar samen. Kortom, het is een getrapt systeem dat logisch in elkaar zit. De volgorde waarin de verschillende stappen tot stand zijn

gekomen is misschien niet helemaal logisch maar het resultaat is dat wel.”

Stringenter en meer rigide

Nu gelden er voor de Europese gebieden andere regels dan voor de Nederlandse EHS. Waarom is dat eigenlijk? “We hebben die gebieden in Europees verband aangewezen en dus gelden er ook Europese regels. Op zich is dat niet zo vreemd. En als je de regels bekijkt, dan zie je dat Europa wat stringenter en meer rigide is dan de Nederlandse overheid. Dat heeft ook zo zijn uitwerking op de dagelijkse praktijk. De regels voor de Natura 2000-gebieden zorgen in ieder geval voor duidelijkheid over wat er wel en wat er niet mag in een gebied. Dat is een belangrijke winst. We moeten de gunstige staat van instandhouding van een aantal soorten beschermen en alles wat dat tegengaat, is daar verboden. Dat betekent overigens niet dat er voortaan ook per se minder mag in dat soort gebieden. Nee, we kijken of een activiteit schadelijk is voor de instandhoudingsdoelen. Gaat het om kwetsbare vogels dan ga je misschien eerder kijken naar geluidsoverlast en voor plantensoorten ga je weer naar andere invloeden kijken. Dus het Europese systeem mag dan massief zijn, het geeft door de toetsing aan het beheerplan en de instandhoudingsdoelen ook de nodige nuance.”

Netwerken

Nu wordt er wel eens gezegd dat Nederland weer het beste jongetje van de klas wil zijn en veel meer gebieden aanwijst dan nodig is. Hoe doet Nederland het internationaal gezien? “Zo braaf zijn we volgens mij niet met twee veroordelingen aan onze broek. Dus daar ben ik het niet mee eens. En andere lidstaten zijn net zo goed bezig als wij in Nederland. Het belangrijkste verschil met de nieuwe lidstaten is dat wij ons eigen systeem hebben moeten aanpassen aan de Natura 2000-regels, terwijl de nieuwe lidstaten in feite van de grond af aan een nieuw stelsel hebben kunnen opbouwen. Zij zijn als het ware in een nieuwbouwhuis getrokken en wij hebben een forse

verbouwing achter de rug terwijl we in ons huis zijn blijven wonen. Dat is gewoon wat ingewikkelder.”

Uiteindelijk zijn de concepten van Natura 2000 en de EHS goed verenigbaar. Het enige verschil is dat wij als Nederland in het begin al in netwerken dachten en daar de EHS op hebben gebaseerd. Natura 2000 heeft dat nog niet. Ik zeg ‘nog’ want we zijn er wel over in gesprek met de andere lidstaten om dat idee van verbinden in het Natura 2000-concept te krijgen. Want nu hebben we misschien wel erg veel losse snippers natuur aangewezen waarvan wij als Nederland ons afvragen wat daar de ecologische meerwaarde van is zonder dat je ze verbindt met andere gebieden.”

Camarque

En, bent u trots op onze Natura 2000-gebieden zoals we die straks gaan aanwijzen? “Jazeker. Maar tegelijkertijd is het ook weer niet zo heel bijzonder want we hebben nu eenmaal de verantwoordelijkheid voor die gebieden en die moeten we dus goed beheren en beschermen. Natuurlijk, het moet ook van Brussel, maar wij willen het ook zelf. Zelf willen wij toch ook met onze kinderen in de Camarque in Frankrijk kunnen blijven wandelen? Daarvan vinden we het toch ook normaal dat de Fransen verstandig met het gebied omgaan en het goed beschermen? Dan moeten we het ook normaal vinden om onze eigen Europese parels van natuur goed te beschermen.”

“... we hebben nu eenmaal de verantwoordelijkheid voor die gebieden en die moeten we dus goed beheren en beschermen.”

André van der Zande Foto: Lex Broere

Tom Bade, voorzitter van de Vrienden van de Veluwe Foto: Bart Siebelink

Economie is geen vies woord en natuur is geen kostenpost. Weg met dit dogma-denken, vindt voorzitter Tom Bade van de Vereniging Vrienden van de Veluwe. "Dit natuurgebied genereert jaarlijks miljarden euro's voor de Gelderse economie. Het is daarmee in feite het grootste bedrijventerrein van Nederland."

"De Veluwe blijkt voor de hele provincie een kip te zijn met gouden eieren."

Bade houdt van ferme uitspraken, maar weet die ook hard te maken met cijfers. Opgeleid als consultant bij KPMG, ontwikkelde hij een methode om de waarde van natuurgebieden uit te drukken in euro's. Bijvoorbeeld via de waardeverhoging van woningen die dichtbij het groen liggen. De Veluwe gemeenten incasseren alleen daardoor al jaarlijks zo'n 3,9 miljard euro aan extra ozb. Ook de vele vakantiegangers en dagjesmensen brengen miljarden naar het gebied. En de natuur trekt de zorgsector (en daarmee werkgelegenheid) aan omdat patiënten nu eenmaal sneller revalideren als ze uitzicht hebben op groen. Kortom: de Veluwe blijkt voor de hele provincie een kip te zijn met gouden eieren.

Gebied op slot

"Toch gaat er van al dat geld maar bar weinig terug naar de natuur", weet

Bade. "Als Vereniging Vrienden van de Veluwe willen we dat veranderen. Sinds onze oprichting afgelopen oktober zitten we al op 200 leden. Wat we willen? Eén groot gebied,

waar je eindeloos vrij kunt dwalen en kunt genieten van rust, ruimte, stilte, wilde planten en dieren, nachtelijke duisternis. Ongehinderd door hekken.

Hoe we dat willen bereiken? Allereerst door een omslag teweeg te brengen in het denken. Bijvoorbeeld bij gemeentebesturen en bij het bedrijfsleven. Daar zijn ze altijd meteen bang dat het gebied 'op slot gaat' als de Veluwe één nationaal park wordt. Alsof de economische groei dan stopt of zo iets.

Veluwe Foto: Koos Dansen

Natura 2000-gebied Veluwe, 91.157 ha., bijzondere leefgebieden: o.m. vochtige heide, jeneverbesbossen, hoogveen, vennen, beken.

Het grootste bedrijventerrein van Nederland

Aan de andere kant moeten natuur-
beschermers af van het beeld van de
ondernemer als boeman. De Veluwe
is van de mensen en daar moeten we
met z'n allen vooral trots op zijn. Dat
is precies waarnaar we streven als ver-
eniging. Daarom houden we manifes-
taties, foto-wedstrijden en organiseren
we kastelen bouwen met Veluwezand.
Wat ons betreft groeit de Veluwe uit
tot een merk. Ondertussen zijn we
een gebiedsvisie aan het ontwikkelen
op basis van de economische verdien-
stelijkheid van het natuurgebied.

mij mag-ie nog een tijdje blijven'. In
Yellowstone zien we hetzelfde: eerst
was daar iedereen tegen de herintro-
ductie van de wolf, en nu ze er zijn is
de omzet van de plaatselijke toeris-
mebranche gestegen tot boven de 50
miljoen dollar. Let wel: dat is meer
dan één miljoen per wolf! Nu zijn de
ondernemers daar de grootste pleitbe-
zorgers van de wolven. En er zit nog
een economisch voordeel aan, wolven
trekken ook 's winters toeristen. Als
je dan hier in Nederland de discussies
volgt over de terugkeer van de lynx op

*"Eén groot gebied, waar je
eindeloos vrij kunt dwalen
en kunt genieten van rust,
ruimte, stilte, wilde planten en
dieren, nachtelijke duisternis.
Ongehinderd door hekken."*

Poema

Twee jaar geleden zagen we daar weer
een sterk voorbeeld van. Toen het jour-
naal meldde dat hier een poema zou
rondlopen, kwamen de toeristen met
drommen tegelijk. De horeca-onder-
nemers hadden bepaald niet te klagen
en een gedeputeerde zei letterlijk 'van

de Veluwe, hebben we nog een weg te
gaan, maar ik ben er heilig van over-
tuigd dat nog te zullen meemaken."

Waarom de Veluwe bijzonder is

**De Veluwe is met de Wadden-
zee het grootste natuurgebied
van Noordwest-Europa en het
grootste bosgebied in Nederland.
Zeldzame landschappen zijn de
stuifduinen, grote aaneengesloten
heidevelden en gemengde bossen.**

Het landschap kent veel reliëf omdat
het in de voorlaatste ijstijd door het
landijs is opgestuwd. Aan de randen
van de Veluwe stromen beken die
grote puinwaaiers hebben achterge-
laten, waarop dorpen zoals Rheden
zijn gebouwd. Het gebied heeft een
grote populatie edelherten en er
bestaan plannen om deze te verbin-
den met de hertenpopulaties in de
Oostvaardersplassen en Duitsland.
Ook leven er wilde zwijnen, dassen
en komt de boomarter er voor. Het
gebied is een Natura 2000-gebied,
onder meer vanwege de aanwezig-
heid van nachtzwaluw, boomleeu-
werik, duinpieper en wespandief.
De provincie Gelderland heeft 35
miljoen euro uitgetrokken voor het
plan Veluwe 2010, een grootschalig
natuurontwikkelingsprogramma.

Beheerplannen in de maak

Hoewel de aanwijzingsbesluiten nog even op zich laten wachten, zijn verschillende bevoegde gezagen vast aan de slag gegaan met het opstellen van beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden. Binnen drie jaar nadat een Natura 2000-gebied is aangewezen moet er immers voor het gebied een beheerplan liggen. Voor elk gebied is er een voortouwnemer aangesteld. In de meeste gevallen (ruim honderd gebieden) is dat de provincie; bij de overige gebieden betreft het de Ministeries van LNV, Defensie of Verkeer en Waterstaat (Rijkswaterstaat). Aangezien de inhoud van de aanwijzingsbesluiten in grote lijnen al enige tijd bekend is, zijn bijvoorbeeld de provincie Overijssel, het ministerie van Defensie en Rijkswaterstaat al een eind op streek met een aantal van hun beheerplannen, zo bleek in een gesprek met vertegenwoordigers van deze drie organisaties. Dit ondanks de onzekerheden omtrent de precieze eisen waaraan een beheerplan uiteindelijk moet voldoen.

Kolkven Foto: Frans Kapteijns, Natuurmonumenten

Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen, 2.294 ha., bijzondere leefgebieden: o.m. stuifzandheide, vennen, kalkhoudende moerassen.

De provincie Overijssel heeft er heel bewust voor gekozen om het aanwijzingsbesluit voor de Wieden-Weerribben niet af te wachten. Hans Schiphorst, beleidsmedewerker bij de provincie Overijssel: "Er was in Noordwest-Overijssel net een groot veelomvattend plan - het 'Perspectief voor Noordwest-Overijssel' - afgerond. Dat plan heeft veel stof doen opwaaien, maar uiteindelijk waren alle betrokken partijen redelijk tevreden. We willen voorkomen dat de aanwijzing tot Natura 2000-gebied veel nieuwe discussie oproept en hebben daarom besloten om ondanks alle onzekerheden zo snel mogelijk te beginnen met het beheerplan voor de Wieden-Weerribben."

Ook Rijkswaterstaat was min of meer 'gedwongen' al aan de slag te gaan, zo vertelt senior-adviseur watermanagement Ron Bosman: "In principe willen we de beheerplannen voor Natura 2000 integreren in ons integrale Beheerplan Rijkswateren, waarin ook de Kaderrichtlijn Water en

Waterbeheer 21e eeuw zijn meegenomen. Als uitzondering hierop is voor de Voordelta een apart beheerplan opgesteld, omdat dit gebied mede als zeereservaat dient ter compensatie van de nieuwe Maasvlakte."

Bij het ministerie van Defensie zijn ze gewoon op tijd begonnen. Rob Willems, beleidsmedewerker natuur en landschap bij de Directie Ruimte, Milieu en Vastgoedbeleid: "Wij zijn bij Defensie anderhalf jaar bezig nu, en met negen van de achttien plannen zijn we al een heel eind. Als het

een beetje meezit zijn twee daarvan op 1 april 2007 in concept klaar. Het is wel enorm zoeken, maar we doen het zoals wij denken dat het het beste is."

"De beheerplannen worden opgesteld in nauw overleg met eigenaren, gebruikers en de betrokken andere overheden."

In het beheerplan, opgesteld voor maximaal zes jaar, staat hoe een beheerder de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied denkt te bereiken. Zo beschrijft het plan in ieder geval hoe de natuurlijke habitats en wilde planten- en diersoorten zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen en

behouden kunnen worden, in samenhang met het bestaande gebruik in dat gebied. Uiteraard geeft het plan ook een overzicht van de beheersmaatregelen op hoofdlijnen die nodig zijn om deze doelen te bereiken.

Het Steunpunt dat begin 2007 operationeel zal zijn (zie kader), komt voor de opstellers als geroepen. Ze hopen dat dit duidelijkheid zal brengen over een aantal punten die nog ter discussie staan, bijvoorbeeld hoe gedetailleerd bestaand gebruik moet worden beschreven, en in hoe verre onderzocht moet zijn wat de mogelijke effecten zijn van bestaand gebruik of een nieuwe ingreep.

Bestaand gebruik

De grootste uitdaging is het 'bestaand gebruik'. De beheerplannen worden opgesteld in nauw overleg met eigenaren, gebruikers en de betrokken andere overheden (gemeenten, waterschappen en provincies, deze laatste wanneer het beheerplan wordt vastgesteld door de minister), en hopelijk kan dat er voor zorgen dat de inspraak geen grote problemen op zal leveren. Maar bestaand gebruik blijft een heikel punt, zo hebben Bosman, Schiphorst en Willems gemerkt.

"Drie jaar geleden werd de inschatting gemaakt dat we ons over bestaand gebruik geen zorgen hoefden te maken", herinnert Bosman zich, "want Natura 2000 richt zich op behoud van wat er al is. Maar het kokkelvisserij-arrest was een keerpunt, waaruit bleek dat je toch bestaand gebruik moet beoordelen op het effect op natuurwaarden." Willems vult aan: "We lopen nu steeds aan tegen de vraag hoe gedetailleerd je bestaand gebruik moet opnemen in je plan. Het kan zijn dat je bepaalde vormen van bestaand gebruik maar buiten je beheerplan houdt, en er een vergunning voor aanvraagt." Bosman: "Maar het beheerplan was juist bedoeld om het aantal vergunningen te verlagen, dus dan schiet je je doel voorbij. Het is voor maatschappelijke groeperingen ook transparanter als de discussie ineens en integraal plaatsvindt in het beheerplan, en niet steeds weer per losse vergunning."

De drie heren hopen ook dat het Steunpunt duidelijkheid brengt over de onderzoeksgegevens die voor een beheerplan vereist zijn. Schiphorst: "Het is op dit moment niet echt duidelijk wat we voor een nulmeting nou precies moeten onderzoeken en hoe diep. Het is enorm veel werk om bijvoorbeeld alle sluisbewegingen en recreatie-activiteiten te inventariseren. Maar als de grote karekiet nou terugloopt, komt dat dan door de kanoërs? Dus als de karekiet in de inspraak ter discussie komt, kun je de gegevens over de kanoërs maar beter achter de hand hebben." Ook Willems loopt tegen dit probleem aan: "Moet je dan voor alle activiteiten ingreep-effectrelaties onderzoeken? Daar is Alterra bij wijze van spreken tien jaar mee bezig. Of kun je als beheerder pragmatisch inschatten of iets effect heeft? En als je geen effecten verwacht, is een ingreep-effectonderzoek ook niet nodig."

Nieuwe inspraak

Al met al ziet het er naar uit dat de eerste beheerplannen vlot op de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden zullen volgen. Dat betekent dan ook meteen dat de inspraakrondes elkaar snel op zullen volgen. Mensen of organisaties die graag op de hoogte willen blijven of invloed willen uitoefenen op de gang van zaken in 'hun' Natura 2000-gebied doen er dus goed aan de procedure nauwgezet in de gaten te houden. Op de website van LNV staat per gebied hoever de aanwijzing er voor staat en welke organisatie als voortouwnemer optreedt voor het opstellen van het beheerplan. Hopelijk zullen de ervaringen van deze voorlopers het Steunpunt weer kunnen voorzien van praktische tips waar opstellers van de volgende beheerplannen hun voordeel mee kunnen doen.

Steunpunt Natura 2000

De ministeries van LNV, Defensie, Financiën, Verkeer en Waterstaat en de provincies (verenigd in het IPO) hebben samen het Steunpunt Natura 2000 opgericht. Het Steunpunt gaat deze organisaties ondersteunen bij het opstellen van de beheerplannen. Er moeten totaal voor 162 gebieden beheerplannen worden opgesteld. Hiervan zijn er ongeveer 100 beheerplannen voor rekening van de provincies, de overige worden door het Rijk opgesteld. Om nu te voorkomen dat iedereen telkens weer opnieuw het wiel moet gaan uitvinden, is afgesproken om afstemming te zoeken bij het opstellen van de beheerplannen. Het Steunpunt Natura 2000 vervult hierin een belangrijke rol.

Het Steunpunt is bedoeld om de partijen zo optimaal mogelijk te laten profiteren van de beschikbare

kennis en ervaringen bij de diverse partijen. Het Steunpunt kan helpen bij de oordeelsvorming over de juiste toepassing van die kennis, kan adviezen geven over het opstellen van de plannen en mogelijk zelfs een 'second opinion'. Ook zal het Steunpunt de partnerorganisaties bijstaan en adviseren bij het beoordelen van vergunningaanvragen, indien dit lastige onderwerpen betreft waar kennis nog in ontwikkeling is.

Het Steunpunt is alleen bedoeld voor de opstellers van de beheerplannen. Het is dus niet de bedoeling dat het ook een adviesorgaan wordt voor initiatiefnemers van plannen en projecten in of in de buurt van Natura 2000-gebieden. Zij kunnen terecht bij het LNV-loket op de website van LNV, bij het Natuurloket (0317 474 777) en bij de MER-commissie (030 234 76 66). Het Steunpunt Natura 2000 zal bestaan uit mensen gedetacheerd uit of aangesteld namens de deelnemende organisaties.

Natura 2000 in Vlaanderen

Net als in Nederland worden ook in Vlaanderen ook Vogel- en Habitatrichtlijngebieden aangewezen. Vlaanderen heeft 23 Vogelrichtlijngebieden aangeduid, en voor de Habitatrichtlijn betreft het 38 gebieden of complexen van gebieden. Deze gebieden zijn deels onderdeel, deels aanvullend op het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) (vergelijkbaar met de Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur en zijn ecologische verbindingzones).

Kalmthout Foto: Bart Siebelink

Natura 2000-gebied Brabantse Wal, 4.906 ha., grenzend aan het Belgische habitatrichtlijngebied Kalmthoutse heide.

De Vlamingen pakken de aanwijzingsprocedure voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden iets anders aan dan in Nederland, zo vertelt Els Martens, adjunct-directeur Internationale Aspecten van het Natuurbeleid bij het Vlaamse Ministerie voor Leefmilieu, Natuur en Energie. Een verschil is dat Nederland deze gebieden voortaan Natura 2000-gebieden noemt en Vlaanderen de oude naam aanhoudt.

Een ander verschil met de Nederlandse situatie is dat de gebieden niet in tranches worden aangewezen, maar één voor één. "Die aanwijzing stuk voor stuk is noodgedwongen, omdat we van de Vlaamse regering geen extra middelen hebben gekregen om Natura 2000 uit te voeren, we moeten het allemaal naast ons gewone werk doen", zegt Martens met enige spijt in haar stem. "De politiek is toch meer gericht op economie en jobs. Het is spijtig dat men niet inziet dat natuur en biodiversiteit ook jobs kunnen creëren. Het valt ook in Europa niet

mee om het hoog op de agenda te houden." Desondanks hoopt Martens dat het gaat lukken om voor 2010 alle Habitatrichtlijngebieden aan te wijzen (net als in Nederland zijn de Vogelrichtlijngebieden al aangewezen).

Een derde groot verschil is volgens Martens de mate van concreetheid van een aanwijzingsbesluit: "Nu we rond de Schelde proberen samen met Nederland op te gaan in de aanwijzing, lopen we tegen het probleem aan dat wij bij de aanwijzing van de Habitatrichtlijngebieden veel concretere instandhoudingsdoelstellingen formuleren dan jullie. Bij de uitvoering zullen we zeker samenwerken, maar ik denk niet dat er één set instandhoudingsdoelstellingen zal komen."

Na de aanwijzing volgt de volgende stap, en ook die verloopt in Vlaanderen anders. Wat in Nederland een beheerplan heet, is in Vlaanderen een natuurrichtplan. Zo'n plan omvat een gebiedsvisie met het streefbeeld voor

"Wat in Nederland een beheerplan heet, is in Vlaanderen een natuurrichtplan."

de natuur en het natuurlijk milieu in dat gebied, een beschrijving van de stimulerende en bindende maatregelen die hiervoor nodig zijn, en de instrumenten nodig voor de realisatie van de gebiedsvisie. Er staan beheerovereenkomsten in met afspraken over gebiedsgebruik, en zo nodig een perceelsspecifieke planning. "Bij ons is het grootste deel van de grond privé-eigendom, dus goede afspraken zijn hard nodig", meent Martens.

Geld als water

De aanwijzing van de Natura 2000-gebieden, het opstellen van beheerplannen en het inrichten van gebieden, kost veel geld. Maar, zo liet Vereniging Natuurmonumenten uitrekenen, het levert vooral ook heel veel geld op. En de vereniging zet dat als een extra argument in, in de discussie over de aanwijzing van Natura 2000-gebieden.

Vechtplassen Foto: Bart Siebelink

Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen, 3.270 ha., bijzondere leefgebieden: o.m. trilveen en veenbos.

Er zijn al eerder pogingen gedaan de waarde van natuur in geld uit te drukken. Meestal gaat dat door middel van enquêtes: wat bent u bereid te betalen om een bepaald natuurgebied in stand te houden? Daar komt dan een getal uit en dat zou iets zeggen over wat wij als 16 miljoen mensen over hebben voor dat ene natuurgebied. De uitkomsten van dit soort rekensommen zijn vaak onderwerp van debat omdat het niet nauwkeurig genoeg zou zijn.

Natuurmonumenten liet daarom nu door Kenniscentrum Triple E de waarde van natuurgebieden op een andere manier uitrekenen. Ten eerste is gekeken naar wat de werkelijke geldstromen zijn rondom dat natuurgebied. In het rapport is dat voor twee Natura 2000-gebieden gedaan: de Vechtplassen en het Volkerak-Zoommeer. In die gebieden gaat nu al veel geld om vanwege de aanwezigheid van natuur. Het gaat dan bijvoorbeeld om de horeca, culturele instellingen zoals musea, maar ook bijvoorbeeld de visserij. En

in de Vechtplassen komt daar nog de winning van drinkwater bij. Kortom, allemaal functies die geld opleveren.

Heel positief

Wat zou er nu gebeuren als deze gebieden worden aangewezen als Natura 2000-gebied? Op basis van gesprekken met ondernemers in de streek concluderen de onderzoekers dat de economie van de natuur in de Vechtplassen met zo'n drie procent zal toenemen, in het Volkerak-Zoommeer kan dat zelfs tegen de acht procent zijn. Maar daar staan natuurlijk de kosten tegenover van de inrichting. Haal je die er van af, dan blijft er nog steeds een positief saldo over. De aanwijzing als Natura 2000-gebied levert dus harde economische winst op voor de samenleving! Patrick Nuvelstijn van Natuurmonumenten denkt dat het onderzoek de komende tijd zijn waarde zal bewijzen.

Bij de inspraak, rondom de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, die nu van start gaat, zullen ongetwijfeld veel mensen vinden dat het allemaal veel te duur is en dat al die aanwijzingen onzin zijn. "Met dit rapport in hand kunnen we aantonen dat het weliswaar geld kost maar dat je die kosten dubbel en dwars terugverdient. En echte accountants hebben het rapport opgesteld dus het is niet zomaar een rapportje van natuurliefhebbers. Ook daarna, bij het opstellen van de beheerplannen, kan dit rapport in de discussie tussen alle belanghebbenden die daarover mee gaan praten, van belang zijn. Het laat zien dat het juist heel positief is voor Nederland om die gebieden aan te wijzen en heel goed te beheren. Je hebt de kosten in een paar jaar terugverdiend en daarna haal je er alleen maar winst uit. Natuurwinst maar ook economische winst."

De aanwijzing levert harde economische winst op!

Nieuw op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving:

- **111 ontwerp-aanwijzingsbesluiten**
- **de natuurkalender**
- **innovatieproject natuurvriendelijk werken**
- **kijk ook naar www.natuurbeheer.nu**

Doen&Laten, magazine over natuurwetgeving in de praktijk, is een uitgave van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Aanmelden voor een gratis abonnement op het magazine Doen&Laten kan door een e-mail met adresgegevens te sturen naar doenlaten@minlnv.nl. Voor de e-mailnieuwsbrief kunt u zich aanmelden via www.minlnv.nl/abonneren.

Contact:	Ministerie van LNV, Directie Natuur, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag, T (070) 378 6868, www.minlnv.nl/natuurwetgeving
Redactie:	Marie-Thérèse Lammers, Bregje Tettelaar, Edo Knegtering, Ed de Heer, Geesje van der Werf (allen LNV), Rob Janmaat (de Lynx)
Teksten:	Marjel Neefjes, Geert van Duinhoven, Bart Siebelink
Fotografie:	Lex Broere, Koos Dansen, Frans Kapteijns (Natuurmonumenten), Dico de Klein (It Fryske Gea), Maarten van Poelgeest, Bart Siebelink, Liesbeth Verwoerd en Foto Natura
Cartoon:	Frank van Polanen Petel
Productie:	Communicatiebureau de Lynx
Inhoudelijk advies:	Tauw
Vormgeving:	Tremani
Drukwerk:	Nivo
Editie:	Januari 2007, nummer 1 2 ^e jaargang

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit